
ANTAGNA TEXTER

Preliminär utgåva

P8_TA-PROV(2019)0203

Situationen för de mänskliga rättigheterna i Kazakstan

Europaparlamentets resolution av den 14 mars 2019 om situationen för de mänskliga rättigheterna i Kazakstan (2019/2610(RSP))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av sin resolution av den 12 december 2017 om utkastet till rådets beslut om ingående på unionens vägnar av det fördjupade partnerskaps- och samarbetsavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Kazakstan, å andra sidan¹ och sin resolution av den 10 mars 2016 om yttrandefriheten i Kazakstan²,
- med beaktande av sin lagstiftningsresolution av den 12 december 2017 om utkastet till rådets beslut om ingående, på Europeiska unionens vägnar, av det fördjupade partnerskaps- och samarbetsavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Kazakstan, å andra sidan³,
- med beaktande av sina tidigare resolutioner om Kazakstan, bland annat av den 18 april 2013⁴, den 15 mars 2012⁵ och den 17 september 2009 om fallet Jevgenij Zhovtis i Kazakstan⁶,
- med beaktande av det fördjupade partnerskaps- och samarbetsavtalet, som undertecknades i Astana den 21 december 2015,
- med beaktande av sina resolutioner av den 15 december 2011 om hur genomförandet av EU:s strategi för Centralasien framskrider⁷ och av den 13 april 2016 om genomförande och översyn av EU-strategin för Centralasien⁸,

---

¹ EUT C 369, 11.10.2018, s. 2.

² EUT C 50, 9.2.2018, s. 38.

³ EUT C 369, 11.10.2018, s. 179.

⁴ EUT C 45, 5.2.2016, s. 85.

⁵ EUT C 251 E, 31.8.2013, s. 93.

⁶ EUT C 224 E, 19.8.2010, s. 30.

⁷ EUT C 168 E, 14.6.2013, s. 91.

⁸ EUT C 58, 15.2.2018, s. 119.

- med beaktande av rådets slutsatser av den 22 juni 2015 och 19 juni 2017 om EU-strategin för Centralasien,
- med beaktande av de årliga människorättsdialogerna mellan EU och Kazakstan,
- med beaktande av artiklarna 135.5 och 123.4 i arbetsordningen, och av följande skäl:
  - A. Den 21 december 2015 undertecknade EU och Kazakstan ett fördjupat partnerskaps- och samarbetsavtal som syftade till att ge en bred ram för stärkt politisk dialog och samarbete i rättsliga och inrikes frågor samt på många andra områden. I detta avtal läggs stor vikt vid demokrati och rättsstatsprincipen, mänskliga rättigheter och grundläggande friheter, marknadsekonomiska principer och hållbar utveckling samt samarbete med det civila samhället, däribland deltagande av det civila samhället i utformningen av den offentliga politiken.
  - B. Kazakstan anslöt sig till Europeiska kommissionen för demokrati genom lag (Venedigkommissionen) i mars 2012.
  - C. Kazakstans regering verkar inte ha vidtagit några åtgärder för att se över de brett formulerade bestämmelserna i strafflagens artikel 174, som förbjuder ”anstiftan” av social, nationell eller annan osämja, och artikel 274, som förbjuder ”medveten spridning av falsk information”, utan den fortsätter att använda dessa bestämmelser som grund för att åtala och fängsla aktivister från civilsamhället och journalister.
  - D. Antalet politiska fångar i Kazakstan har ökat. 2016 hölls fredliga demonstrationer i olika regioner i Kazakstan mot ändringar av marklagstiftningen, som ledde till att över 1 000 personer (däribland 55 journalister) frihetsberövades, varav mer än 30 personer senare anhölls. FN:s arbetsgrupp för frågor om godtyckliga frihetsberövanden erkände den godtyckliga karaktären hos frihetsberövandena, avsaknaden av rättvisa rättegångar och grova kränkningar av rättigheter i en del fall. Civilsamhällesaktivisten Maks Bokajev avtjänar ett fängelsestraff för att lagligen ha deltagit i detta fredliga massmöte.
  - E. Kazakstans regering har samarbetat med Internationella arbetsorganisationens (ILO) högnivådelegation och åtagit sig att genomföra en färdplan för att ta itu med ILO:s farhågor, men har inte vidtagit meningsfulla åtgärder för att genomföra bestämmelserna i färdplanen, till exempel att ändra lagen om fackföreningar. Den har inte heller genomfört tidigare rekommendationer från ILO:s kommitté för tillämpning av ILO-normer att se över lagen om fackföreningar och arbetsrätten samt vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att organisationen för oberoende fackföreningar i Kazakstan (CITUK) och dess anslutna fackföreningar till fullo kan utöva sina fackliga rättigheter.
  - F. De fackligt aktiva Nurbek Kushakbajev och Amin Eleusinov blev villkorligt frigivna i maj 2018, men har förbjudits att delta i fackföreningsaktiviteter. Aktivisten Larisa Kharkova utsätts för liknande begränsningar samt fortsatta juridiska trakasserier och Erlan Baltabaj, en annan fackföreningsaktivist från Tjimkent, är för närvarande föremål för en brottsutredning på tvivelaktiga grunder.
  - G. Den nya lagstiftningen om icke-statliga organisationer har skärpt bokföringsbestämmelserna för organisationer i det civila samhället.

Människorättsorganisationer utsätts för ett skattetryck i samband med bidrag från internationella givare.

- H. Religions- och trosfriheten har undergrävts kraftigt. Religiösa övertygelser används av myndigheterna som en förevändning för godtyckligt frihetsberövande. Saken Tulbajev fängslades efter att ha anklagats för att ”ha uppviglat till religiöst hat”.
- I. Den 13 mars 2018 förbjöd myndigheterna den fredliga oppositionsrörelsen Democratic Choice of Kazakhstan (DCK) och mer än 500 personer visade sitt stöd till DCK på olika sätt. Medborgarrättsaktivisterna Almat Zhumagulov och poeten Kenzhebek Abishev har fallit offer för de kazakstanska myndigheternas kamp mot DCK och har dömts till åtta respektive sju års fängelse. Ablovas Dzhumajev dömdes till tre års fängelse och Aset Abishev till fyra års fängelse för att ha kritiserat myndigheterna på nätet och uttryckt sitt stöd för DCK.
- J. Trots att rätten till föreningsfrihet skyddas i Kazakstans konstitution är den fortfarande begränsad i landet och lagen om föreningsfrihet kräver att föreningar fortfarande registreras hos justitieministeriet. När nya ändringar införlivades i lagen i december 2015 infördes betungande rapporteringskrav och en statlig reglering av finansieringen genom ett statligt utsett organ. Personer som deltar i oregistrerade föreningars verksamhet kan drabbas av administrativa och straffrättsliga påföljder.
- K. Civilsamhälles- och människorättsaktivister utsätts fortfarande för repressalier och begränsningar i sin verksamhet, bland dem Elena Semenova, som utfärdades reseförbud på grund av ”medveten spridning av falsk information” och den i Tjimkent baserade aktivisten Ardak Ashim, som anklagades för att ha ”uppviglat till omstörtande verksamhet” på grund av sina kritiska inlägg på sociala medier och som blev föremål för psykiatrisk tvångsvård. När Europaparlamentets delegation besökte Kazakstan den 10 maj 2018 tillgrep polisen övervåld mot fredliga demonstranter som försökte träffa Europaparlamentets ledamöter. Mer än 150 personer kvarhölls av polisen och mer än 30 demonstranter blev föremål för administrativt frihetsberövande. Den 17 och 18 september 2018 kvarhöll den kazakstanska polisen åtskilliga aktivister som ville träffa medlemmar i Europaparlamentets delegation.
- L. Nya begränsande ändringar av medie- och informationslagen trädde i kraft i april 2018, tillgång till information på sociala medier blockeras fortfarande och Forbes Kazakstan och Ratel.kz är föremål för en brottsutredning som inletts mot dem på grund av ”medveten spridning av falsk information”. Användningen av sociala nätverk kontrolleras och begränsas av myndigheterna. Bloggare och användare av sociala nätverk, bland annat Ruslan Ginatullin, Igor Chupina och Igor Sychev, har dömts till fängelse. Bloggaren Muratbek Tungishbajev utlämnades av Kirgizistan till Kazakstan i uppenbar strid med lagen och utsattes för misshandel i Kazakstan.
- M. Straffrihet för tortyr och misshandel av fångar och misstänkta personer är fortfarande normen, trots regeringens åtagande avseende nolltolerans mot tortyr. Myndigheterna har misslyckats med att genomföra en trovärdig utredning av anklagelserna om tortyr under den utdragna strejken inom oljebranschen i Zhanaozen 2011.
- N. Åklagarmyndigheten i Almaty fann inga trovärdiga bevis som kunde stödja anklagelserna om tortyr i fallet Iskander Yerimbetov, som dömdes till sju års fängelse efter att ha anklagats för storskaliga bedrägerier i oktober 2018. 2018 konstaterade

FN:s arbetsgrupp för frågor om godtyckliga frihetsberövanden att gripandet och frihetsberövandet av honom var godtyckligt. Man krävde att han skulle friges och uttryckte oro över påståendena om tortyr under hans frihetsberövande före rättegången.

- O. Den stora omfattningen av våld mot kvinnor och traditionella patriarkala normer samt stereotyper utgör stora hinder för jämställdheten i Kazakstan. Icke-statliga organisationer konstaterar att våld mot kvinnor är underrapporterat och att andelen fall av sexuellt våld mot kvinnor samt sexuella trakasserier där åtal väcks är låg.
  - P. Hbti-personer i Kazakstan konfronteras med rättsliga problem och diskriminering. Både manliga och kvinnliga homosexuella förhållanden är lagliga i Kazakstan, men homosexuella par och hushåll företrädda av homosexuella par har inte rätt till samma rättsliga skydd som heterosexuella gifta par.
  - Q. Enligt World Democracy Index ligger Kazakstan på 143:e plats av 167 länder, och landet definieras sålunda som en auktoritär regim.
1. Europaparlamentet uppmanar eftertryckligen Kazakstan att uppfylla sina internationella åtaganden och att respektera de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Parlamentet uppmanar Kazakstans myndigheter att sätta stopp för kränkningar av de mänskliga rättigheterna och alla former av politiskt förtryck i enlighet med principerna och artiklarna 1, 4, 5 och 235 i det fördjupade partnerskaps- och samarbetsavtalet.
  2. Europaparlamentet betonar att fördjupningen av de politiska, ekonomiska och kulturella förbindelserna mellan EU och Kazakstan måste bygga på gemensamma åtaganden i fråga om universella värden, särskilt i fråga om demokrati, rättsstaten, god samhällsstyrning och respekten för de mänskliga rättigheterna. Parlamentet förväntar sig att det fördjupade partnerskaps- och samarbetsavtalet kommer att främja en förstärkning av rättsstatsprincipen och ett större demokratiskt deltagande för alla medborgare, ett mer varierat politiskt landskap, ett mer välfungerande, oberoende och opartiskt rättsväsen, ökad insyn och ansvarighet i regeringen samt förbättringar av arbetsrätten.
  3. Europaparlamentet välkomnar frigivningen av ett antal politiska fångar, framför allt Vladimir Kozlov, Gyuzjal Bajdalina, Sejtkazy Matajev, Edige Batyrov, Yerzhan Orazalinov, Sajat Ibrajev, Aset Matajev, Zinaida Mukhortova, Talgat Ajan och oljearbetarna i Zhanaozen, liksom de fackligt aktiva Amin Eleusinov och Nurbek Kushakbajev, men deras frihet förblir likväl begränsad. Parlamentet välkomnar beslutet att frige Ardak Ashim från den psykiatriska kliniken. Parlamentet fördömer denna brutala åtgärd i form av psykiatrisk bestraffning och kräver att den påtvingade ambulanta psykiatriska behandlingen av Ashim och alla medicinska tvångsåtgärder mot aktivisten Natalia Ulasik upphör.
  4. Europaparlamentet kräver en fullständig rehabilitering och en omedelbar frigivning av samtliga aktivister och politiska fångar som för närvarande sitter fängslade, i synnerhet Mukhtar Dzhakishev, Maks Bokajev, Iskander Yerimbetov, Aron Atabek, Sanat Bukenov och Makhambet Abzhan samt Saken Tulbajev, och ett avskaffande av de restriktioner som införts för andra.
  5. Europaparlamentet kräver att Kazakstans regering ändrar strafflagens artikel 174 om

”anstiftan av social, nationell, klan-, ras-, klassbaserad eller religiös osämja” genom att begränsa den, för att förhindra godtyckliga åtal som strider mot människorättsliga normer, och strafflagens artikel 274, som förbjuder ”medveten spridning av falsk information”, samt att regeringen friger de aktivister, journalister och andra kritiska enskilda personer som för närvarande kvarhålls enligt dessa artiklar.

6. Europaparlamentet kräver att Kazakstans regering upphör med att slå ner på oberoende fackföreningar och att den upphäver restriktionerna för deras verksamhet, att den upphör med politiskt motiverade åtal mot fackföreningsledare och upphäver domarna mot Larisa Kharkova, Nurbek Kushakbajev och Amin Eleusinov samt ger dem tillåtelse att återuppta sina fackföreningsaktiviteter utan någon inblandning eller trakasserier. Parlamentet kräver också att regeringen tar itu med Europaparlamentets farhågor om brottsutredningen mot Erlan Baltabaj och ser över lagen om fackföreningar från 2014 och arbetsrätten från 2015 för att göra dem förenliga med ILO:s normer.
7. Europaparlamentet uppmanar med kraft Kazakstans regering att genomföra rekommendationerna från FN:s särskilda rapportör om rätten till frihet att delta i fredliga sammankomster och föreningsfrihet, och att se över lagen om föreningsfrihet och villkoren för tillgång till finansiering.
8. Europaparlamentet uppmanar med kraft Kazakstans regering att stoppa alla former av godtyckliga gripanden, repressalier mot och trakasserier av människorättsaktivister, organisationer i det civila samhället och politiska oppositionsgrupper, inbegripet faktiska och upplevda anhängare av DCK.
9. Europaparlamentet uppmanar med kraft Kazakstans regering att se över de ändringar till medie- och informationslagen som trädde i kraft i år, införa ett moratorium för förtal, vidta alla åtgärder som krävs för att upphäva de relevanta artiklarna i den nya strafflagen som avser förtal, inrätta ett tak på civila förtalsskadestånd, stoppa trakasserier av och repressalier mot journalister som är kritiska mot regeringen, och avstå från att blockera åtkomst till information såväl online som offline.
10. Europaparlamentet uppmanar till insatser med avseende på meddelandena från FN:s kommitté för de mänskliga rättigheterna, FN:s arbetsgrupp om godtyckliga frihetsberövanden och FN:s särskilda rapportör om tortyr. Parlamentet begär att offer för tortyr ska skyddas och ges ordentlig vård, samt att fall av tortyr ska utredas ordentligt. Parlamentet begär ett slut på missbruket av Interpols utlämningsförfaranden och på trakasserier av den politiska oppositionen. Parlamentet uppmanar med kraft Kazakstans regering att uppfylla sina åtaganden om nolltolerans för tortyr och att säkerställa att anklagelser om tortyr, inbegripet de som gjordes i samband med Zhanaozen-händelserna, utreds fullständigt. Parlamentet uppmanar med kraft regeringen att se över fallet med Iskander Yerimbetov mot bakgrund av slutsatserna från FN:s arbetsgrupp om godtyckliga frihetsberövanden, och att säkerställa att anklagelserna om tortyr utreds ordentligt.
11. Europaparlamentet konstaterar att Kazakstan är ett multietniskt och multireligiöst land, och betonar att minoriteter och deras rättigheter måste skyddas, särskilt när det gäller användningen av språk, religions- och trosfrihet, icke-diskriminering och lika möjligheter. Parlamentet välkomnar olika gruppers fredliga samexistens i Kazakstan. Parlamentet uppmanar med kraft Kazakstan att upphöra med att förfölja människor på grund av deras legitima utövande av rätten till samvets- och religionsfrihet. Parlamentet

begär att människor som har dömts för att de omfattar en trosuppfattning omedelbart ska friges.

12. Europaparlamentet uppmanar myndigheterna att bekämpa alla former av våld mot kvinnor. Parlamentet efterlyser dessutom insatser för att säkerställa ändamålsenliga och tillgängliga rapporteringskanaler och skyddsåtgärder som beaktar offrens behov och konfidentialitet. Parlamentet begär med eftertryck ett slut på straffrihet och åtgärder för att säkerställa att förövare beläggs med lämpliga brottspåföljder.
13. Europaparlamentet insisterar på att hbtj-personers rättigheter respekteras till fullo. Parlamentet uppmanar Kazakstans regering att garantera att hbtj-personer inte diskrimineras på något sätt.
14. Europaparlamentet uppmanar Kazakstan att till fullo genomföra rekommendationerna från OSSE/ODIHR:s internationella observatörsuppdrag i valet den 20 mars 2016, där det konstateras att landet fortfarande inte på långa vägar uppfyller sina åtaganden inom ramen för OSSE för demokratiska val. Parlamentet uppmanar med kraft de kazakstanska myndigheterna att inte begränsa oberoende kandidaters verksamhet. Dessutom begär parlamentet med kraft att medborgarnas valrättigheter ska respekteras.
15. Europaparlamentet upprepar att EU:s och OSSE:s samarbete är viktigt för att förbättra god praxis i landets demokratiska samhällsstyrning, särskilt på området mänskliga rättigheter och rättsstatlighet. Parlamentet uppmanar därför med kraft de kazakstanska myndigheterna att utvidga OSSE:s mandat i landet, och att särskilt återupprätta mandatet för OSSE:s kontor i Astana, som ett viktigt villkor för ytterligare samarbete mellan EU och Kazakstan.
16. Europaparlamentet uppmanar EU, och särskilt Europeiska utrikestjänsten, att noggrant övervaka utvecklingen i Kazakstan, att vid behov ta upp frågor som väcker farhågor med de kazakstanska myndigheterna, att erbjuda assistans och att regelbundet rapportera till parlamentet. Parlamentet uppmanar EU:s delegation i Astana att fortsätta spela en aktiv roll i övervakningen av situationen och att ta upp frågan om yttrandefrihet i alla relevanta bilaterala möten. Parlamentet uppmanar med kraft utrikestjänsten att på ett proaktivt sätt delta i rättegångsobservationsuppdrag i syfte att övervaka politiskt känsliga rättegångar och politiskt motiverade åtal och kontrollera att rätten till en rättvis rättegång gäller för alla.
17. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik och EU:s särskilda representant för Centralasien samt till regeringarna och parlamenten i medlemsstaterna och i Kazakstan.